

Oriental Journal of Education

EDUCATION 5.0: HOLISTIC AND FUTURE-ORIENTED EDUCATION

Nodira Abdullayevna Babadjanova*Associate Professor, Department of History of Uzbekistan**Tashkent State Technical University (UzDJTU)**Tashkent, Uzbekistan*

ABOUT ARTICLE

Key words: Education 5.0, the evolution of education, international experiences, perspectives.

Received: 26.08.25**Accepted:** 28.08.25**Published:** 01.08.25

Abstract: This article explores the concept of Education 5.0, its core essence, theoretical foundations, and practical implications. The evolution of education from models 1.0 to 5.0 is analyzed, with a particular focus on the human-centered approach of Education 5.0. The paper discusses the advantages, opportunities, and implementation mechanisms of the concept. Furthermore, international experiences and perspectives are highlighted to demonstrate the potential directions of Education 5.0 on a global scale.

TA'LIM 5.0: YAXLIT VA KELAJAKKA YO'NALTIRILGAN TA'LIM

Nodira Abdullayevna Babadjanova*O'zDJTU O'zbekiston tarixi kafedrasida dotsenti**Toshkent, O'zbekiston*

MAQOLA HAQIDA

Kalit so'zlar: Ta'lim 5.0, ta'lim evolyutsiyasi, xalqaro tajriba, konsepsiyaning afzalliklari.

Annotatsiya. Ushbu maqolada Ta'lim 5.0 konsepsiyasining mohiyati, uning nazariy asoslari va amaliy ahamiyati tahlil qilinadi. Ta'lim evolyutsiyasi 1.0 dan 5.0 gacha bo'lgan bosqichlar asosida izchil ko'rib chiqilib, Ta'lim 5.0 ning inson markazidagi yondashuvga asoslanganligi yoritiladi. Shuningdek, konsepsiyaning afzalliklari, imkoniyatlari va amalga oshirish mexanizmlari tahlil qilinadi. Xalqaro tajriba va istiqbollar orqali mazkur modelning global miqyosda tatbiq etilish yo'nalishlari ko'rsatib beriladi.

ОБРАЗОВАНИЕ 5.0: ЦЕЛОСТНОЕ И ОРИЕНТИРОВАННОЕ НА БУДУЩЕЕ ОБРАЗОВАНИЕ

Нодира Абдуллаевна Бабаджанова

Доцент кафедры истории Узбекистана

Ташкентский государственный технический университет (УзДЖТУ)

Ташкент, Узбекистан

О СТАТЬЕ

Ключевые слова: Образования 5.0, эволюция образования, международный опыт, преимущества.

Аннотация. В статье рассматривается концепция Образования 5.0, её сущность, теоретические основы и практическое значение. Анализируется эволюция образования от модели 1.0 до 5.0, акцентируется внимание на человекоцентрированном подходе Образования 5.0. Также исследуются преимущества, возможности и механизмы реализации данной концепции. На примере международного опыта показаны перспективы её развития и внедрения в глобальном масштабе.

Kirish

Bugungi kunda ta'lim tizimi oldida mislsiz vazifalar turibdi. Endi ta'lim faqat darslikdagi ma'lumotlarni o'rganish yoki imtihonga tayyorlanish vositasi emas. U butun insoniyat taraqqiyotini belgilovchi asosiy omillardan biriga aylandi. Texnologiyalar keskin sur'atlarda rivojlanar ekan, jamiyat yangi talablar qo'ymoqda: insonlar nafaqat bilimli, balki ijodkor, ijtimoiy mas'uliyatli va global dunyoqarashga ega bo'lishi kerak.

Aynan shu jarayon fonida Ta'lim 5.0 konsepsiyasi shakllandi. U o'zidan avvalgi barcha bosqichlarni umumlashtirib, zamonaviy ehtiyojlarga mos ravishda yangicha paradigmaga aylandi. Aslida, savol juda sodda: biz texnologiyalarga xizmat qilamizmi yoki ular bizga xizmat qiladimi? Ta'lim 5.0 bu savolga qat'iy javob beradi — texnologiyalar faqat vosita, inson esa asosiy maqsaddir.

Ta'lim 5.0 tushunchasi

Ta'lim 5.0 — bu ta'limni shaxs markaziga qo'ygan, insoniy qadriyatlar va ilg'or texnologiyalarni uyg'unlashtirgan yangi modeldir. U quyidagi tamoyillarga asoslanadi:

Inson markazda: Ta'lim jarayoni shaxsiy qobiliyatlarni ochishga xizmat qiladi.

Texnologiya vosita: Sun'iy intellekt va raqamli vositalar jarayonni samarali qiladi, lekin insoniylikni almashtira olmaydi.

Yaxlit rivojlanish: Bilim, ko'nikma, ma'naviyat va ijtimoiy mas'uliyat bir butun holda rivojlanadi.

Bu yondashuv ta'limni oddiy bilim berish vositasidan insonni har tomonlama shakllantiruvchi murakkab tizimga aylantiradi. Shaxsning intellektual, hissiy va ma'naviy qirralari uyg'unlashganda, jamiyat ham barqaror rivojlanadi.

Ta'lim evolyutsiyasi: 1.0 dan 5.0 gacha

Ta'limning bosqichma-bosqich rivojlanishi insoniyat taraqqiyotiga hamohang kechgan:

Ta'lim 1.0 — ustoz va shogird o'rtasidagi og'zaki bilim almashuvi.

Ta'lim 2.0 — yozuv va kitoblar asosida keng ommaga bilim tarqatish.

Ta'lim 3.0 — sanoat inqilobi davridagi standartlashtirilgan ta'lim tizimi.

Ta'lim 4.0 — raqamli texnologiyalar, internet va masofaviy ta'limning kengayishi.

Ta'lim 5.0 — insonparvarlik va texnologiyani uyg'unlashtirgan yaxlit yondashuv.

Shu tariqa, ta'lim jarayoni tarixan jamiyat ehtiyojlariga moslashib kelgan. Bugungi bosqich esa shaxsni global jarayonlarning faol ishtirokchisiga aylantirishni ko'zlaydi.

Ta'lim 5.0 ning asosiy yo'nalishlari

Yangi model bir nechta muhim yo'nalishlarni o'z ichiga oladi:

Insoniy qadriyatlar — shaxsiy fazilatlar, ma'naviyat va axloqlikni rivojlantirish.

Texnologiyalarni uyg'unlashtirish — AI, AR/VR, big data kabi vositalarni o'quv jarayoniga kiritish.

Ijodiy va tanqidiy fikrlash — o'quvchini mustaqil qaror qabul qilishga o'rgatish.

Barqaror rivojlanishga hissa — ekologiya, jamiyat va iqtisodga mas'uliyatli yondashuv.

Moslashuvchan tizim — har bir inson ehtiyoj va qobiliyatiga mos individual dasturlar.

Bu yo'nalishlarning barchasi ta'limni shaxsiylashtirishga olib keladi. Har kim o'z qiziqishi va salohiyatiga mos yo'nalishda rivojlanadi.

Afzalliklari va imkoniyatlari

Ta'lim 5.0 ning afzalliklari ko'plab jihatlarida ko'zga tashlanadi:

Insoniy qadriyatlarga asoslanganligi.

Shaxsiy ehtiyojlarga moslashuvchanligi.

Global hamkorlik imkoniyatini kengaytirishi.

Barqaror rivojlanish maqsadlariga xizmat qilishi.

Texnologiyalardan samarali foydalanishi.

Bunday imkoniyatlar inson kapitalini yanada yuksaltiradi. Ta'lim endi nafaqat bilim, balki ijtimoiy va shaxsiy rivojlanish vositasiga aylanadi.

Xalqaro tajribalar

Dunyo miqyosida Ta'lim 5.0 g'oyalari asta-sekin hayotga tatbiq qilinmoqda:

Finlyandiya — shaxsiylashtirilgan va kompetensiyaga asoslangan ta'lim dasturlari.

Yaponiya — texnologiya va insonparvarlikni uyg'unlashtirishga qaratilgan milliy ta'lim siyosati.

Janubiy Koreya — raqamli maktablar va innovatsion metodikalar.

Singapur — kelajak ko'nikmalarini shakllantirishga qaratilgan strategiyalar.

Bu tajribalar shuni ko'rsatadiki, Ta'lim 5.0 faqat nazariya emas, balki amaliyotda ham o'z o'rniga ega.

Muammolar va cheklovlar

Shubhasiz, Ta'lim 5.0 ni hayotga tatbiq etish qator muammolarga duch keladi:

Moliyaviy resurslar yetishmasligi.

Infratuzilmaning notekisligi.

O'qituvchilar malakasining sustligi.

Raqamli tafovut (digital divide).

Bu muammolarni bartaraf etish uchun davlat, jamiyat va xususiy sektor o'zaro hamkorlik qilishi zarur. Ta'lim — bu faqat hukumatning vazifasi emas, balki butun jamiyatning umumiy mas'uliyatidir.

Xulosa

Ta'lim 5.0 konsepsiyasi zamonaviy ta'limni yangi bosqichga olib chiqmoqda. Uning eng muhim jihati — texnologiyalar emas, balki insonning o'zi markazga qo'yilishi. Bu model shaxsni bilim bilan emas, balki qadriyatlar, mas'uliyat va global tafakkur bilan boyitadi.

Demak, Ta'lim 5.0 — bu kelajakning ta'lim modeli. U shaxsni jamiyatning markaziy kuchiga aylantirib, barqaror rivojlanishga xizmat qiladi. Insonni komil qilish orqali jamiyat ham komillikka erishadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Toliboyeva, N., & Babadjanova, N. (2024). Factors for improving the ecological culture of the population in uzbekistan. *International Journal Of History And Political Sciences*, 4(03), 82-88.
2. Djuraeva, N., Toliboeva, N., Babadjanova, N., & Bazarova, M. (2024). Effectiveness of fundamental reforms implemented in the republic of Uzbekistan during the years of independence. *Journal of Social Sciences and Humanities Research Fundamentals*, 4(05), 39-46.
3. Nurullayeva, N., Mannonov, A., Babadjanova, N., Isakhojaeva, N., Maytakubov, M., Tashmatova, G., & Madikhanova, K. (2025). Timurid architecture and the golden age of central asian monumental design. *Archives for Technical Sciences/Arhiv za Tehnicke Nauke*, (32).
4. Nurmatova, I., & Sharipova, K. (2025). Yangi O'zbekistonda gender tenglikning namoyon bo'lish sohalari. *Modern Science and Research*, 4(6), 510-514.

5. Umarova, M., Karimov, N., Kulmetov, M., Kalandarova, G., Babadjanova, N., Toliboeva, N., ... & Saparniyazova, M. (2024). The impact of online databases on enhancing educational quality. *Indian Journal of Information Sources and Services*, 14(3), 241-250.

6. Djuraeva, N., Babadjanova, N., & Bazarova, M. (2020). Supporting women, protecting their rights and interests is a priority in the state policy of Uzbekistan. *International Journal of Advanced Science and Technology*, 29(5), 1392-1397.